MICHAL BOBEK
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2016. október 27.[1]

C-551/15. sz. ügy

Pula Parking d.o.o.
kontra
Sven Klaus Tederahn

(az Općinski sud u Puli-Pola [pulai városi bíróság, Horvátország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Az uniós jog időbeli hatálya — Szolgáltatási szerződések — Köztulajdonban álló szerv és valamely magánfél közötti szerződés — Acta iure imperii — Az 1215/2012/EU rendelet hatálya — Közjegyzői és igazságszolgáltatási feladatok — A »bíróság« fogalma”

I – Bevezetés

1. S. K. Tederahn (a továbbiakban: alperes) Németországban rendelkezik lakóhellyel. 2010-ben a horvátországi Pula városában autójával egy parkolóban parkolt. A parkolási díjat nem fizette meg. Öt évvel később a parkolóhely igazgatásával megbízott, köztulajdonban álló társaság, a Pula Parking d.o.o. (a továbbiakban: Pula Parking vagy felperes) felkért egy közjegyzőt Horvátországban, hogy bocsásson ki végrehajtási intézkedést az alperes ellen. Az alperes megtámadta az intézkedést. A szokásos nemzeti eljárás alapján az ügyet ezután áttették az illetékes nemzeti bírósághoz, az Općinski sud u Puli-Pola elé (pulai városi bíróság, Horvátország), amely jelen ügyben a kérdést előterjesztő bíróság.

2. A kérdést előterjesztő bíróság arról szeretne megbizonyosodni, hogy az ügy a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 1215/2012/EU rendelet[2] (a továbbiakban: rendelet) hatálya alá tartozik-e. Konkrétan két kérdést tesz fel. Először is, tekintettel arra, hogy a felperes köztulajdonban áll és megbízással rendelkezik, az ügy a polgári és kereskedelmi ügyek fogalmába tartozik-e? Másodszor, a végrehajtási intézkedést kibocsátó horvát közjegyzők a „bíróságok” által kibocsátott „határozatokra” vonatkozó rendelet hatálya alá tartoznak-e?

1 — Eredeti nyelv: angol.

2 — A 2012. december 12-i 1215/2012 európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 351., 1. o.).

II – Jogi háttér

A – *Az uniós jog*

B – Az 1215/2012 rendelet

3. A rendelet preambulumbekezdései a következőket írják elő:

„(10) E rendelet hatályának ki kell terjednie valamennyi jelentős polgári és kereskedelmi ügytípusra, eltekintve egyes, pontosan meghatározott ügyektől […]

[…]

(15) A joghatósági szabályoknak nagymértékben kiszámíthatóknak kell lenniük, és azt az elvet kell követniük, hogy a joghatóságot általában az alperes lakóhelye alapozza meg. […]

(16) Az alperes lakóhelyén vagy székhelyén kívül a bíróság és a per közötti szoros kapcsolaton alapuló vagylagos joghatósági okokat is meg kell állapítani az igazságszolgáltatás megbízható működésének előmozdítása érdekében. […]”

4. A rendelet (1) cikkének (1) bekezdése a következőképpen szól:

„E rendeletet polgári és kereskedelmi ügyekben kell alkalmazni a bíróság jellegére való tekintet nélkül. Ez a rendelet nem terjed ki különösen az adó-, vám- vagy közigazgatási ügyekre, vagy az államnak a közhatalmi jogosítványai gyakorlása (*acta iure imperii*) során végrehajtott intézkedéseire vagy mulasztásaira vonatkozó felelősségre.”

5. Az 1. cikk (2) bekezdése számos területet, köztük a csődeljárást, a szociális biztonságot, a választottbíráskodást, a tartást, a végrendeletet és az örökséget kizárja a rendelet hatálya alól.

6. A 2. cikk egy sor fogalommeghatározást tartalmaz, köztük a következőket:

„a) »határozat«: valamely tagállam bírósága által hozott bármely határozat, elnevezésére való tekintet nélkül, beleértve az ítéletet, a végzést, a határozatot vagy a végrehajtási intézkedést, valamint a költségeknek és kiadásoknak a bíróság tisztviselője általi meghatározásáról szóló határozatot.

– A III. fejezet alkalmazásában a »határozat« magában foglalja azon ideiglenes intézkedéseket – beleértve a biztosítási intézkedéseket is –, amelyeket az ügy érdemi elbírálása tekintetében e rendelet alapján joghatósággal rendelkező bíróság hozott. Nem foglalja magában az olyan ideiglenes intézkedéseket – beleértve a biztosítási intézkedéseket is –, amelyeket az ilyen bíróság az alperes idézése nélkül hozott, kivéve, ha az intézkedést tartalmazó határozatot a végrehajtást megelőzően kézbesítették az alperesnek.”

7. A 3. cikk kimondja:

„E rendelet alkalmazásában a »bíróság« magában foglalja a következő hatóságokat, amennyiben azok az e rendelet hatálya alá tartozó ügyekben joghatósággal rendelkeznek:

a) Magyarországon a fizetési meghagyásos eljárások esetén a közjegyző;

b) Svédországban a fizetési meghagyásos eljárások (betalningsföreläggande) és a jogsegély (handräckning) esetén a végrehajtói hivatal (Kronofogdemyndigheten).”

8. A 4. cikk megállapítja azt az általános szabályt, hogy annak a tagállamnak a bírósága rendelkezik joghatósággal, amelyikben az alperes lakóhelye van.

9. A 7. cikk (1) bekezdésének a) pontja előírja, hogy ha az eljárás tárgya egy szerződés, akkor az alperes perelhető a vitatott kötelezettség teljesítésének helye szerinti bíróság előtt is. A 7. cikk (1) bekezdésének b) pontja meghatározza, hogy a vitatott kötelezettség teljesítésének helye ingó dolog értékesítése esetén az a hely, ahol a szerződés alapján az adott dolgot leszállították, vagy le kellett volna szállítani. Szolgáltatás nyújtása esetén az a hely, ahol a szerződés szerint a szolgáltatást nyújtották, vagy kellett volna nyújtani. A 7. cikk (1) bekezdésének c) pontja előírja, hogy minden más esetben a 7. cikk (1) bekezdésének a) pontjában szereplő általános szabályt kell alkalmazni.

10. A 24. cikk (1) bekezdésének második albekezdése kimondja, hogy az olyan eljárásokra, amelyeknek tárgya ingatlan hat hónapot meg nem haladó bérlete, annak a tagállamnak a bíróságai, ahol az ingatlan található, szintén rendelkeznek joghatósággal.

11. A 66. cikk előírja, hogy a rendelet 2015. január 10. napján vagy azt követően indított eljárásokra alkalmazandó.

C – *A nemzeti jog*

1. A végrehajtásról szóló törvény

12. Az Ovršni zakon (a végrehajtásról szóló törvény)[3] 278. cikke alapján a közjegyzőknek e törvény rendelkezéseivel összhangban kell határozniuk a közokiraton alapuló végrehajtási kérelmekről.

13. A végrehajtásról szóló törvény 279. cikkének (1) és (3) bekezdése értelmében a végrehajtható okiratok tekintetében az a közjegyző illetékes, amelynek székhelye a végrehajtás alá vont személy lakóhelyén vagy székhelyén található. Ha illetékességgel nem rendelkező közjegyzőhöz nyújtják be a végrehajtás iránti kérelmet, a bíróság el kell azt utasítania.

14. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés alapján a végrehajtásról szóló törvény 282. cikkének (3) bekezdése szerint a közjegyző, amelyhez az általa kibocsátott végrehajtási intézkedés ellen határidőn belül elfogadható és megalapozott kifogást nyújtanak be, elbírálás céljából megküldi az iratokat az illetékes bíróságnak. A bíróság a törvény 57. és 58. cikke alapján határozatot hoz az említett kifogásról.

2. A parkolásról szóló rendeletek

15. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés alapján Pulában a parkolást a közterületi parkolókban történő parkolással kapcsolatos díjbeszedés és ellenőrzés szabályozásáról szóló 2009. december 16-i rendelet[4] és a 2015. február 11-i rendelet[5] (a továbbiakban: a parkolásról szóló rendelet) szabályozza.

16. A parkolásról szóló rendelet 1. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy a műszaki és szervezési, a díjbeszedési, a járművek parkolásának ellenőrzésére irányuló, illetve karbantartási és takarítási feladatokat, valamint a díjköteles közterületi parkolók esetében felmerülő egyéb feladatokat a pulai Pula Parking társaság végzi. Ez a társaság Pula város tulajdonában lévő, köztulajdonban álló társaság.

3 — „Narodne novine” (hivatalos közlöny) 112/12., 25/13., 93/14. szám.

4 — Službene novine Grada Pule (pulai hivatalos közlöny, 21/09. sz.).

5 — Službene novine Grada Pule (pulai hivatalos közlöny, 03/15. sz.).

17. A parkolásról szóló rendelet továbbá előírja, hogy a parkolóhelyek használói szerződést kötnek a Pula Parkinggal, számukra 24 órán át érvényes parkolójegyet állítanak ki, továbbá, hogy a használók elfogadják az általános feltételeket. A használóknak nyolc nap áll rendelkezésére a parkolójegy kifizetésére, amely időszak után késedelmi kamat és költségek merülnek fel.

III – A tényállás, az eljárás és az előterjesztett kérdések

18. Az alperes 2010. szeptember 8-án a horvát tengerparton, Pula városában autójával egy parkolóban leparkolt. Az alperes induláskor elmulasztotta kifizetni a 100 HRK-t (körülbelül: 13 EUR), amellyel a napi parkolójegy miatt tartozott. Ezt az összeget a rendelkezésére álló nyolcnapos határidőn belül sem fizette meg, amíg még késedelmi kamat hozzáadódása nélkül megtehette volna.

19. 2013. július 1-jén Horvátország csatlakozott az Európai Unióhoz.

20. 2015. február 27-én a felperes, a Pula városának tulajdonában lévő és közhatósági határozattal az érintett parkolóhely igazgatásával megbízott Pula Parking társaság eljárást indított a tartozás behajtása érdekében. Ekkor a felperes felkért egy pulai illetőségű közjegyzőt, hogy „közokirat” alapján bocsásson ki végrehajtási intézkedést 100 HRK összegről az alperessel szemben. A közokirat a felperes számlakivonata volt, amelyben szerepelt az alperes tartozása.

21. Az intézkedést 2015. március 25-én bocsátották ki. 2015. április 21-én az alperes megtámadta a végrehajtási intézkedést, a végrehajtásról szóló törvény 282. cikkének (3) bekezdése értelmében pedig az ügyet áttették az Općinski sud u Puli-Pola elé (pulai városi bíróság), amely a kérdést előterjesztő bíróság. Az alperes azzal érvelt a bíróság előtt, hogy a közjegyző egy másik uniós tagállam állampolgárai elleni közokirat alapján nem rendelkezett hatáskörrel és illetékességgel a végrehajtási intézkedés végrehajtására.

22. E körülmények között Općinski sud u Puli-Pola (pulai városi bíróság) felfüggesztette az eljárást, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjesztette a Bíróság elé:

„1) A jogvita felei között fennálló jogviszony jogi jellegére tekintettel alkalmazható-e az 1215/2012/EU rendelet a jelen ügyre?

2) Az 1215/2012 […] rendelet vonatkozik-e a közjegyzők joghatóságára a Horvát Köztársaságban?”

23. A felperes, az alperes, a horvát, a német, a svájci kormány, valamint az Európai Bizottság terjesztett elő írásbeli észrevételeket. Az írásbeli szakaszban részt vevő érdekelt felek – a német és a svájci kormány kivételével – szóbeli érveket is előterjesztettek a 2016. július 14-i tárgyaláson.

IV – Értékelés

A – *Elfogadhatóság*

1. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem horvát jognak való megfelelése

24. Az alperes azzal érvel, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet el kell utasítani azon az alapon, hogy a kérelem nem felel meg a horvát jog által támasztott követelményeknek. E tekintetben az alperes többek között megjegyzi, hogy a kérelem levél, nem pedig bírósági végzés formáját ölti. Az alperes hozzáteszi, hogy a kérelemmel szemben jogorvoslati kérelemmel fordult a nemzeti bíróságokhoz.

25. Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében a Bíróság nem vizsgálja, „hogy az előzetes döntéshozatalra utaló határozatot a nemzeti jog bírósági szervezeti és eljárási szabályaival összhangban hozták-e meg. A Bíróságot mindaddig köti a valamely tagállami bíróság előzetes döntéshozatalra utaló határozata, amíg azt nem vonják vissza a nemzeti jog által lehetséges jogorvoslatok keretében”[6].

26. Így a kérés konkrét formáját illetően a fent hivatkozott ítélkezési gyakorlat megerősíti, hogy e kérdések vizsgálata kizárólag a nemzeti bíróságok feladata. Ezenfelül az előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel szembeni esetleges jogorvoslatot illetően a Bíróságot nem tájékoztatták arról, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet ebben az ügyben visszavonták volna. Hasonlóképpen nem érkezett a Bíróság részére hivatalos értesítés jogorvoslatról. Ezért, amíg a Bíróságot a kérdést előterjesztő bíróság nem tájékoztatja arról, hogy a kérelmét vissza kívánja vonni,[7] a Bíróság érvényesen jár el.

27. Ezen okokból kifolyólag az alperes fenti érveinek egyike sem vonja kétségbe a nemzeti bíróság kérelmének elfogadhatóságát.

2. Az uniós jog időbeli hatálya

28. A vitatott szerződéses kötelezettség 2010. szeptember 8-án keletkezett. Horvátország csak 2013. július 1-jén csatlakozott az Európai Unióhoz. Az 1215/2012 rendelet 2015. január 10-én lépett hatályba. E körülmények között felmerül a kérdés, hogy a jelen ügy a rendelet időbeli hatálya alá tartozik-e.

29. A horvát csatlakozási okmány (a továbbiakban: csatlakozási okmány)[8] 2. cikke értelmében az uniós jog Horvátországban 2013. július 1-jén azonnal kötelező.[9]

30. A rendelet 66. cikke előírja, hogy a rendelet a „2015. január 10. napján vagy azt követően indított eljárásokra […] alkalmazandó”.

31. Ebben az ügyben a végrehajtási eljárás 2015. február 27-én indult. Az eljárásban 2015. április 21-én emeltek kifogást.

32. A fentiekből következik, hogy a rendelet joghatóságra és végrehajtásra vonatkozó szabályai Horvátországban teljes mértékben alkalmazhatók voltak a releváns időpontban, vagyis az eljárások megindítása idején, függetlenül attól, hogy a 2015. február 27-i vagy a 2015. április 21-i időpont minősül-e relevánsnak.

33. Lényegtelen, hogy a jelen végrehajtási eljárás Horvátország csatlakozását megelőző tényállásra vonatkozik. Ahogyan azt máshol igyekeztem kifejteni, az uniós jog folyamatban lévő jogviszonyokra történő azonnali alkalmazása lehetővé teszi a szóban forgó jogviszonyok utólagos módosítását.[10] Ami a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem szempontjából még fontosabb, a végrehajtási és eljárási

6 — 1996. július 11-i SFEI és társai ítélet (C-39/94, EU:C:1996:285, 24. pont); lásd még: 1982. január 14-i Reina-ítélet (C-65/81, EU:C:1982:6, 7. pont); 2000. április 11-i Deliège-ítélet (C-51/96 és C-191/97, EU:C:2000:199, 29. pont).

7 — Hangsúlyozva, hogy valóban a *kérdést előterjesztő* bíróság, nem szükségszerűen a *fellebbviteli* bíróság határozatáról van szó. A Bíróság ítélkezési gyakorlatának megfelelően a kérdést előterjesztő bíróságnak kell levonnia a következtetéseket az előzetes döntéshozatal iránti kérelme ellen hozott esetleges jogorvoslati határozatból – lásd: 2008. december 16-i Cartesio-ítélet (C-210/06, EU:C:2008:723, különösen a 93. és 97. pont).

8 — A Horvát Köztársaság csatlakozásának feltételeiről, valamint az Európai Unióról szóló szerződés, az Európai Unió működéséről szóló szerződés és az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződés kiigazításáról szóló okmány (HL 2012. L 112., 21. o.).

9 — Kivéve, ha a csatlakozási okmány vagy mellékletei más időpontot írtak elő. Ebben az esetben ilyen kivétel nem alkalmazandó.

10 — Lásd a Nemec-ügyre vonatkozó indítványom (C-256/15, EU:C:2016:619, 25–44. pont).

szabályok esetében természetes az a következmény, hogy az új uniós szabályok a csatlakozást megelőző tényállásokra is alkalmazhatóvá válnak. Tulajdonképpen általános az, hogy a lejárt követelések végrehajtására a végrehajtás megindításának pillanatában hatályban lévő szabályok alkalmazandók, nem pedig az eredeti szerződés keletkezésekor hatályos eljárási szabályok.

34. Ezt a következtetést a Bíróságnak a joghatóságra és végrehajtásra vonatkozó uniós szabályok időbeli hatályára vonatkozó ítélkezési gyakorlata is megerősíti. Így például a Collin-ügyben [11] a Bíróság olyan helyzettel állt szemben, amelyben a rendelet elődje, a Brüsszeli Egyezmény hatálybalépése előtt aláírt és megszűnt munkaszerződés szerepelt. [12] Az eljárást a hatálybalépést követően indították meg. A Bíróság megerősítette, hogy a joghatóságra és végrehajtásra vonatkozó szabályok alkalmazása szempontjából „kizárólag az szükséges […], hogy a bírósági eljárást a [rendelet hatálybalépésének időpontja] után indítsák meg”. [13]

35. Az alperes az uniós jog jelen ügyre való időbeli alkalmazhatóságát vitatva a Bíróságnak a VG Vodoopskrba ügyben hozott végzésére hivatkozik. [14] Ebben az ügyben a Bíróság hatáskörének hiányát állapította meg, azonban azért, mert a kérdést előterjesztő bíróság az uniós jognak egy olyan szerződés anyagi jogi rendelkezéseivel kapcsolatos értelmezését kérte, amelyet Horvátország európai uniós csatlakozását megelőzően kötöttek és hajtottak részben végre. Ez korábbi, a csatlakozás előtti események potenciális újraértékeléséhez vezethetett volna. Ezzel szemben a jelen ügy kizárólag egy nyilvánvalóan lejárt összeg (folyamatban lévő és jellegénél fogva jövőbeli) végrehajtására vonatkozik, amikor is a végrehajtási eljárást egyértelműen a csatlakozást követően indították meg.

36. Ezen okokból kifolyólag úgy vélem, hogy a Bíróság az időbeli hatály szempontjából hatáskörrel rendelkezik a kérdést előterjesztő bíróság által az 1215/2012 rendelet értelmezésével kapcsolatosan előterjesztett kérdések megválaszolására.

3. A második kérdés hipotetikus jellege

37. Probléma merül fel a nemzeti bíróság második kérdésének esetleges hipotetikus jellegével kapcsolatban. Ezzel a jelen indítvány 56–61. pontjában, az említett kérdés általános értékelésének részeként foglalkozom.

11 — 1979. november 13-i Sanicentral-ítélet (C-25/79, EU:C:1979:255, 6. pont). A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.; helyesbítések: HL 2006. L 242., 6. o.; HL 2011. L 124., 47. o.) és az 1215/2012 rendelet elődje, a Brüsszeli Egyezmény alapján kialakított ítélkezési gyakorlat az 1215/2012 rendeletre ugyanúgy alkalmazandó, ha a releváns rendelkezések „egyenértékűnek minősíthetők”. Ezenfelül az 1215/2012 rendelet (34) preambulumbekezdése emlékeztet arra, hogy biztosítani kell e jogszabályok értelmezési folytonosságát. Lásd például: 2013. április 11-i Sapir és társai ítélet (C-645/11, EU:C:2013:228, 31. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

12 — A Collin-ügy a Brüsszeli Egyezményre vonatkozott, az ítélkezési gyakorlat azonban átültethető. Az említett egyezmény 54. cikke továbbá kifejezetten előírta a hatálybalépését követően megindított eljárásokra történő alkalmazását (lásd a fenti 11. lábjegyzetet). A közelmúltból, különösen az 1215/2012 rendelet időbeli hatályával és az új tagállamok csatlakozásával kapcsolatban lásd: Kokott főtanácsnoknak a Kostanjevec-ügyre vonatkozó indítványa (C-185/15, EU:C:2016:397, 24. pont és az azt követő pontok).

13 — Tágabb analógiával élve, ugyanezen megközelítést fogadták el a csatlakozás előtt kivetett (közigazgatási) díjak csatlakozás utáni végrehajtásával kapcsolatban – lásd: 2010. január 14-i Kyrian-ítélet (C-233/08, EU:C:2010:11).

14 — 2014. november 5-i végzés, C-254/14, EU:C:2014:2354.

B – *Az ügy érdeméről*

1. Az első kérdés

38. A nemzeti bíróság arra kíván választ kapni, hogy az ügy a rendelet hatálya alá tartozik-e. E tekintetben a „jogvita felei között fennálló jogviszony jogi jellegére” utal. Értelmezésem szerint a nemzeti bíróság ezzel azt kívánja meghatározni, hogy az ügy a „polgári és kereskedelmi ügyek” fogalmába tartozik-e, tekintettel arra, hogy a felperes köztulajdonban áll és megbízással rendelkezik, tekintettel továbbá a szóban forgó szerződéstípusra.

39. Az alább kifejtett okokból úgy vélem, ez egyértelműen így van.

40. A „polgári és kereskedelmi ügyek” fogalma az uniós jog önálló fogalma.[15] Az „alapvetően olyan tényezők miatt korlátozott, amelyek a peres felek közötti jogviszony jellegére, vagy a jogvita tárgyára vezethetők vissza”[16].

41. Jelen ügyben a felperes parkolóhelyet adott bérbe az alperesnek.

42. Beadványában az alperes azzal érvel, hogy az alapeljárásban részes felek között bérleti szerződés, nem pedig szolgáltatási szerződés jött létre. Ez a minősítés az alperes szerint a szerződés alapján indított keresetek elévülési időszakát is lerövidíti. Ezen az alapon kétségbe vonja a horvát közjegyzők nemzeti jog szerinti illetékességét, azzal érvelve, hogy a horvát jog szerint a bérleti szerződések ügyében a bíróságok rendelkeznek illetékességgel.

43. Függetlenül attól, hogy ezek az érvek megalapozottak-e, ezt a nemzeti bíróságnak kell megválaszolnia. Ez nem érinti azt a kérdést, amellyel a Bíróság szembesül, vagyis, hogy a szerződés a rendelet értelmében a „polgári és kereskedelmi ügyek” hatálya alá tartozik-e.[17]

44. Főszabály szerint a bérleti szerződés és a szolgáltatási szerződések is a „polgári és kereskedelmi ügyek” fogalmának hatálya alá tartozhatnak, amelynek „ki kell terjednie valamennyi jelentős polgári és kereskedelmi ügytípusra, eltekintve egyes, pontosan meghatározott ügyektől”[18]. A kivételeket megszorítóan kell értelmezni.[19]

45. A két magánfél között parkolóhely szolgáltatására létrejött szerződés rendes körülmények között a polgári és kereskedelmi ügyek fogalmába tartozna. Ugyanakkor ezt kétségbe vonták, mivel a felperes köztulajdonban álló szerv és hatósági szerv aktusa bízta meg.[20]

46. Felmerül ezért a kérdés, hogy ettől a felek közötti megállapodás kikerül-e a rendelet hatálya alól.

47. Véleményem szerint nem, a következő okokból.

15 — 2007. február 15-i Lechouritou és társai ítélet (C-292/05, EU:C:2007:102, 29. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

16 — 2013. április 11-i Sapir és társai ítélet (C-645/11, EU:C:2013:228, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

17 — Hatással lehet a joghatóság rendeletben szereplő konkrét alapjára (a 7. cikk a szolgáltatási szerződésekre, míg a 24. cikk az ingatlanok bérletére vonatkozik), ugyanakkor ez nem érinti az itt következő elemzést.

18 — Lásd a rendelet (10) preambulumbekezdését.

19 — Lásd például: 2014. október 23-i flyLAL-Lithuanian Airlines ítélet (C-302/13, EU:C:2014:2319, 27. pont).

20 — Lásd a 15. pontot és az azt követő pontokat.

48. A rendelet 1. cikkének (1) bekezdése kifejezetten kizárja hatálya alól „az adó-, vám- vagy közigazgatási [ügyeket], vagy az államnak a közhatalmi jogosítványai gyakorlása (*acta iure imperii*) során végrehajtott [intézkedéseit] vagy mulasztásaira vonatkozó [felelősséget]”. Ezt a kivételt az ítélkezési gyakorlat megerősítette és körülírta, amikor megállapította, hogy „azok a jogviták, amelyekben valamely hatóság áll szemben egy magánszeméllyel, csak akkor nem tartoznak a [rendelet] hatálya alá, amikor a hatóság közhatalmat gyakorol” [21].

49. Ebben az ügyben semmi nem utal arra, hogy a parkolásról szóló szerződés „*acta iure imperii*”-nek, vagyis az állam közhatalmi jogosítványai gyakorlásának minősülne. Igaz, hogy a felperes olyan tevékenységet végez, amellyel hatósági szerv aktusa révén bízták meg. Ugyanakkor ez a tevékenység – a parkolóhely bérbe adása – szokásos kereskedelmi tevékenység. Pusztán attól, hogy e tevékenység gyakorlására a megbízást hatósági szerv aktusa adta, nem változik át automatikusan „*acta iure imperii*”-vé. Az ügy aktájában semmi nem utal arra, hogy feladata végzése során a felperes a magánszemélyek közötti jogviszonyokra alkalmazandó jogi szabályokból eredőktől eltérő jogosultságokat gyakorol. [22] Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés szerint ugyanis az ilyen szerződéstípussal kapcsolatban az Ustavni sud (Horvátország alkotmánybírósága) döntésével megerősítette, hogy nincs szó ilyen eltérésről.

50. Ezenfelül úgy tűnik, hogy a felperes által az alperestől követelt összeg a felperes által nyújtott szolgáltatás ellentételezésének minősül. Az ügy aktájában semmi nem utal arra, hogy az pénzbírság vagy büntetés lenne.

51. Ezt a következtetést nem vonja kétségbe az, hogy a felperes köztulajdonban álló társaság. Egy ilyen tulajdoni viszony önmagában nem képez azzal egyenértékű helyzetet, mint amikor a tagállam közhatalmi jogköröket gyakorol. Ez még inkább igaz, amikor egy állami tulajdonban álló szerv egy adott piacon működő gazdasági szereplőként viselkedik. [23]

52. A fenti megfontolások alapján azt javaslom, hogy a Bíróság a nemzeti bíróság első kérdésére a következő választ adja: az 1215/2012 rendelet alkalmazandó a jelen ügybelihez hasonló körülmények között, amikor a parkolóhely használatára irányuló szerződés egyfelől egy magánszemély, másfelől egy hatóság tulajdonában álló szerv között jön létre, amennyiben az utóbbi nem közhatalmi jogköröket gyakorol.

2. A második kérdés

53. Második kérdésében a kérdést előterjesztő bíróság arra kíván választ kapni, hogy a rendelet vonatkozik-e „a közjegyzők joghatóságára a Horvát Köztársaságban”?

54. A nemzeti bíróság nem jelöli meg konkrétan, hogy e kérdés megfogalmazásakor a rendelet mely rendelkezéseire gondolt. A felmerülő kérdés azonban végső soron az, hogy a végrehajtási intézkedést kibocsátó horvát közjegyzők a rendelet értelmében „határozatot” kiadó „bíróságnak” minősülnek-e.

55. Az alább meghatározott okokból úgy vélem, hogy a közjegyzők ebben az értelemben nem „bíróságok”.

a) Elfogadhatóság

56. Az érdemi rész tárgyalása előtt foglalkozni kell az elfogadhatóság előzetes kérdésével.

21 — 2002. október 1-jei Henkel-ítélet (C-167/00, EU:C:2002:555, 26. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

22 — 2002. október 1-jei Henkel-ítélet (C-167/00, EU:C:2002:555, 30. pont).

23 — Lásd például: 2014. október 23-i flyLAL-Lithuanian Airlines ítélet (C-302/13, EU:C:2014:2319, 37. pont).

57. Ebben az ügyben az alperes kifogást emelt a közjegyző végrehajtási intézkedése ellen. Ennek következtében a hatáskör a horvát bíróságokhoz került. Mivel a közjegyző már nem rendelkezik hatáskörrel a jogvita szempontjából, ettől a nemzeti bíróság kérdése pusztán hipotetikussá, és ezáltal elfogadhatatlanná válik-e?

58. Álláspontom szerint nem.

59. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a nemzeti bíróságok által előterjesztett kérdések releváns voltát vélelmezni kell.[24] A nemzeti bíróság által előterjesztett kérdéssel kapcsolatos határozathozatalt a Bíróság csak abban az esetben tagadhatja meg, amennyiben nyilvánvaló, hogy az uniós jog kért értelmezése nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a probléma hipotetikus jellegű, vagy ha nem állnak a Bíróság rendelkezésére azok a ténybeli és jogi elemek, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az elé terjesztett kérdésekre hasznos választ adhasson.

60. A jelen ügyben nem látom, hogy a relevancia e vélelmezése egyértelműen megdőlne. Nem világos, hogy a Bíróság második kérdésre adott negatív válasza milyen következményekkel járna a nemzeti eljárásra. Egyfelől előfordulhat, hogy egy ilyen válasz semmilyen hatással nem járna, mivel az ügy a nemzeti bíróság, nem pedig a közjegyző előtt van folyamatban. Másfelől a második kérdésre adott válasz – ha nemleges, akkor bizonyosan – ugyanennyire alkalmas lehet arra, hogy az egész nemzeti eljárást tönkre tegye. Ezek nemzeti jogi kérdések. Ezek eldöntése a nemzeti bíróság feladata, nem ezé a Bíróságé.

61. Ezért javaslatom szerint a második kérdés elfogadható.

b) A kérdés érdeméről

i) Az 1215/2012 rendeletnek Horvátország csatlakozására tekintettel történő kiigazításával kapcsolatos észrevételek

62. A rendelet nem határozza meg a „bíróság” fogalmát. Ugyanakkor a rendelet 3. cikke kimondja, hogy a „bíróság” fogalmába sajátos módon beletartozik Magyarországon a fizetési meghagyásos eljárások esetén a közjegyző, valamint Svédországban a fizetési meghagyásos eljárások és a jogsegély esetén a végrehajtói hivatal. A végrehajtási intézkedést kibocsátó horvát közjegyzőkre vonatkozóan nem szerepel hasonló rendelkezés.

63. A rendeletet 2012. december 12-én fogadták el, pár hónappal azelőtt, hogy Horvátország 2013. július 1-jén csatlakozott az Európai Unióhoz, azonban a másodlagos jogszabályok technikai kiigazításainak jegyzékét tartalmazó csatlakozási okmány 2012. április 24-i közzétételét követően.[25]

64. Lehet azzal érvelni, hogy a rendelet két szék között a pad alá esett: túl későn fogadták el ahhoz, hogy a csatlakozási folyamat részeként a technikai kiigazítások vonatkozzanak rá, azonban túl korán ahhoz, hogy Horvátország uniós tagállamként befolyásolhatta volna annak tartalmát.

65. Ezen az alapon a horvát kormány azt állítja, hogy egyszerűen képtelen volt a közjegyzőket belefoglaltatni a rendelet 3. cikkébe.

24 — Újabban lásd: 2015. november 11-i Pujante Rivera ítélet (C-422/14, EU:C:2015:743, 20. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

25 — Lásd a csatlakozási okmány III. mellékletét.

66. Noha megértem a rendelet időzítésével kapcsolatban felvetett gyakorlati érveket, nem gondolom, hogy megengedhető lenne, hogy ilyen megfontolások befolyásolják a rendelet hatályának értelmezését. A jogbiztonság elve megköveteli, hogy az uniós jogi rendelkezések értelmezésére e rendelkezések szövege alapján kerüljön sor. Ha a szöveg kétértelmű, e kétértelműségeket a rendelet kontextusa és célja alapján kell feloldani.

67. Szokatlan körülmények azonban nem indokolják a jogértelmezés ezen általános szabályainak mellőzését. A szokatlan esetek rossz általános szabályokat eredményeznek. Nem engedhető meg, hogy valamely tagállam állítólagos szándékai, amelyek az időzítés miatt hiúsultak meg, elferdítsék az uniós jog értelmezését, amelynek végső soron valamennyi tagállamban egységesnek kell lennie. [26]

ii) A végrehajtási intézkedést kibocsátó horvát közjegyzők „határozatot” hozó „bíróságoknak” minősülnek-e?

– A „bíróság” kialakult fogalommeghatározásának hiánya

68. A rendelet a „határozatot” nagyon tágan értelmezi. Azzal, hogy az „elnevezésére való tekintet nélkül” fordulatot használja, a fogalom egyértelműen elválik annak nemzeti besorolásától, ami „határozatnak” minősül. [27] Emellett a többi nyelvi változat általánosabb fogalmat használ [mint az angol „judgment”], amely a tágabb „határozat” fogalmához áll közelebb (például: „décision” [francia], „Entscheidung” [német], „beslissing” [holland], „rozhodnuti” [cseh]). A rendelet által az ilyen „határozatokra” megadott példák szerteágazók: magukban foglalják az „ítéletet, a végzést, a határozatot vagy a végrehajtási intézkedést, valamint a költségeknek és kiadásoknak a […] meghatározásáról szóló határozatot”. Így tehát a „végrehajtási intézkedés” kifejezetten szerepel benne.

69. Azonban a határozatok a rendelet értelmében csak akkor minősülnek „határozatoknak” [28], ha azokat bíróság hozza. A „bíróság” [29] fogalmát a rendelet nem határozza meg.

70. *Intézményesebb* nézőpontból szemlélve a „bíróság” köznyelvi jelentésébe nem tartoznának bele a közjegyzők, akik nem „igazságszolgáltatási szervek” [30], vagyis nem képezik az igazságszolgáltatási rendszer részét. [31] *Funkcionálisabb* nézőpontból nézve az uniós jog maga ismeri el a közjegyzői és igazságszolgáltatási feladatok közötti „alapvető különbségeket” a jogrendszereken belül. [32] Noha a közjegyzők sajátos esetekben időnként elláthatnak igazságszolgáltatási feladatokat, jellemzően és/vagy elsősorban nem ez a feladatuk. Ennek következtében még funkcionálisabb nézőpontból sem minősülnek a közjegyzők bíróságnak „a szó szoros [hétköznapi] értelmében”. [33]

26 — Emlékeztetni kell arra, hogy semmi nem akadályozza meg, hogy valamely tagállam az ilyen szándékait kötelező erejű jogszabállyá változtassa az uniós szintű, szokásos jogalkotási eljárások révén.

27 — 2012. november 15-i Gothaer Allgemeine Versicherung és társai ítélet (C-456/11, EU:C:2012:719, 26. pont és az azt követő pontok).

28 — A „judgment” fogalma angolul (és a „sudska odluka” horvátul) önmagában utal arra, hogy milyen típusú szervnek kell azt elfogadnia. A rendelet 2. cikkének a) pontjában szereplő másik követelmény, amely szerint a határozatoknak „*valamely tagállam*” bíróságától kell származniuk, ebben az ügyben nem kérdéses.

29 — A rendelet angol változata a „court” és a „court or tribunal” kifejezést felváltva használja. Ebben az indítványban én is ezt fogom tenni. Más nyelvi változatok következetesebbek és egyetlen kifejezést használnak.

30 — 1994. június 2-i Solo Kleinmotoren ítélet (C-414/92, EU:C:1994:221, 17. pont), valamint 2004. október 14-i Mærsk Olie & Gas ítélet (C-39/02, EU:C:2004:615, 45. pont).

31 — A „határozat” fogalmába beletartoznak a „bírósági tisztviselő” által elfogadott bizonyos aktusok. Az ilyen tisztviselők így tehát tekinthetők a „bíróság” részének (lásd: 1994. június 2-i Solo Kleinmotoren [C-414/92, EU:C:1994:221, 16. és 17. pont]). Ugyanakkor a jelen ügyben a végrehajtási intézkedések meghozatalát közjegyzőkre, *külső*, vagyis az intézményes bírósági szerkezeten kívüli személyekre bízták, nem pedig *belső*, a bírósági szerkezeten belüli személyekre.

32 — 2015. október 1-jei ERSTE Bank Hungary ítélet (C-32/14, EU:C:2015:637, 47. pont).

33 — Lásd az öröklési ügyekre irányadó joghatóságról, az alkalmazandó jogról, az öröklési ügyekben hozott határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az öröklési ügyekben kiállított közokiratok elfogadásáról és végrehajtásáról, valamint az európai öröklési bizonyítvány bevezetéséről szóló, 2012. július 4-i 650/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2012. L 201., 107. o.) (20) preambulumbekezdését.

71. Ugyanakkor a „bíróság” fogalma köznapi jelentésének jelen esetben tulajdonítandó súlyt kétségtelenül csökkenti, hogy a többi nyelvi verzióban a megfelelő fogalom fordítása sokféle. Így például a horvát fordítás „bíróságot” (sud) említ, a francia „igazságszolgáltatást” (juridiction), a spanyol „igazságszolgáltatási szervet (órgano jurisdiccional), a német „törvényszéket” (Gericht), a cseh „bíróságot” (soud), az olasz pedig „igazságszolgáltatási hatóságot” (autorità giurisdizionale).

72. Mivel e kifejezések köznapi jelentése nem egyértelmű, az alábbiakban a rendelet kontextusát és célját illetően két szempontot tárgyalok, mielőtt javaslatot adnék az ügy megoldására.

73. Először is, a rendelet 3. cikke tanulságos. Külön kimondja, hogy a magyar közjegyzők és a svéd végrehajtói hivatal (bizonyos aktusok elfogadásakor) „[e] rendelet alkalmazásában” „bíróságnak” minősülnek.

74. Ez a megközelítés nagyon erősen azt jelzi, hogy a jogalkotó nem tekintette automatikusan úgy, hogy a magyar közjegyzők és a svéd végrehajtói hivatal beletartoznának a „bíróság” fogalmába. [34] Ha annak tekintette volna, akkor nem sok értelme lett volna külön felsorolni őket. Egyértelműen úgy tűnik, hogy a 3. cikk a „bíróság” köznapi jelentéséhez képest egyfajta kivételt vagy kiterjesztést állapít meg.

75. Így tehát – szemben azzal, amit a horvát kormány állít – a 3. cikk véleményem szerint nem értelmezhető a határesetek puszta egyértelműsítéseként. Ennek az is az oka, hogy – a fentieknek megfelelően – a közjegyzők (és a végrehajtói hivatalok) [35] a szó köznapi értelmében nem minősülnek „bíróságnak” Sőt, amennyiben a közjegyzők köznapi értelemben „bíróságnak” minősülnének – noha nem azok –, nem egyértelmű, hogy miért lenne szükséges ezt kifejezetten és csak a magyar közjegyzők által gyakorolt bizonyos feladatok teljesítése esetén kimondani, míg a többi tagállam közjegyzői által végzett feladatokkal kapcsolatban nem. [36]

76. Ezért úgy tűnik, hogy a rendelet 2. és 3. cikkének felépítése és szövege megerősíti, hogy a közjegyzők nem tartoznak a „bíróság” fogalmába.

34 — A dokumentált jogalkotási háttérből nem derül ki, hogy miért került be a rendeletbe a 3. cikk.

35 — Akik nevüknél fogva inkább a végrehajtó mintsem az igazságszolgáltató hatalmi ághoz tartozónak minősülnének. A párhuzamos jogszabályban „közigazgatási hatóságokként” utalnak rájuk (lásd a lenti 41. lábjegyzetet).

36 — Megjegyzem azt is, hogy a magyar közjegyzők nem szerepelnek az e rendelkezéssel egyenértékű, a nem vitatott követelésekre vonatkozó európai végrehajtható okirat létrehozásáról szóló, 2004. április 21-i 805/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2004. L 143., 15. o.) 4. cikkének (7) bekezdésében. *A contrario* lásd még a 650/2012 rendelet (20) preambulumbekezdésére vonatkozó fenti 33. lábjegyzetet.

77. Másodszor, érdekes még a párhuzamos jogszabályok, amelyek az egyes területeken (és tágabban a polgári eljárásokban) a joghatóságra, elismerésre és végrehajtásra vonatkoznak.[37] Ezek a jogszabályok egy sor különböző megközelítést tartalmaznak. Egyesekben kifejezetten meghatározzák a „bíróság” fogalmát, amely tág és változatos[38] (esetleg más fogalmakat is alkalmaznak vagy meghatároznak).[39] Mások nem határozzák meg magát az alapkifejezést, de részletes leírást tartalmaznak, például konkrét szervek felsorolását, amelyeket minden esetben „bíróságnak” kell tekinteni.[40] Ez a helyzet az 1215/2012 rendelet esetében.[41]

78. A lényeg, hogy az uniós polgári eljárások terén az egyéni eszközöket nézve horizontálisan alig van közös vonás, nemhogy azonosság. Ezért a rendszerszintű megközelítés nem visz közelebb a megoldáshoz. Egyértelmű, hogy a „bíróság” fogalma nagymértékben függ a jogszabályi környezettől és az egyes intézkedések céljától. Bizonyos esetekben a jogszabály nyilvánvalóan arra törekszik, hogy konkrét és ad hoc meghatározást adjon, míg más esetekben általánosabb és kevésbé körülhatárolt fogalmat használ (részletes leírás mellett).

79. Ezért óvatosan kell bánni a nyilvánvalóan kontextusfüggő fogalommeghatározások átültetésével. Hasonlóképpen, problémásnak tűnik meghatározni a „bíróság” egységes és mindenre kiterjedő uniós jogi fogalmát.

80. Ugyanakkor – ahogy azt különösen a Bizottság és a horvát kormány megjegyezte – a „bíróság” rendelet (2) cikkének a) pontjában megjelenő fogalma megegyezik az EUMSZ 267. cikkben használt fogalommal. Úgy tűnik, hogy a legtöbb nyelvi változatban a rendeletben használt fogalom megegyezik azzal, amelyet hagyományosan használnak a Bírósághoz előzetes döntéshozatal iránti kérelem előterjesztésére jogosult szervek kijelölésére.

37 — Lásd például: 805/2004 rendelet (európai végrehajtható okirat); 650/2012 rendelet (öröklés), a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 1988. szeptember 16-i Luganói Egyezmény (HL 2007. L 339., 3. o.); a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 338., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o., helyesbítés: HL 2013. L 82., 63. o.); az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról szóló, 2006. december 12-i 1896/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2006. L 399., 1. o.); a tartással kapcsolatos ügyekben a joghatóságról, az alkalmazandó jogról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint az e területen folytatott együttműködésről szóló, 2008. december 18-i 4/2009/EK tanácsi rendelet (HL 2009. L 7., 1. o., helyesbítések: HL 2011. L 131., 26. o.; HL 2013. L 8., 19. o.; HL 2013. L 281., 29. o.); a polgári ügyekben hozott védelmi intézkedések kölcsönös elismeréséről szóló, 2013. június 12-i 606/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 181., 4. o.), valamint a kis értékű követelések európai eljárásának bevezetéséről szóló, 2007. július 11-i 861/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2007. L 199., 1. o.).

38 — Például a „bíróság” fogalma meghatározható a rendelet hatálya alapján, mint például a 2201/2003 rendelet 2. cikkének (1) bekezdésében és a 650/2012 rendelet 3. cikkének (2) bekezdésében. Mindkét esetben a tagállamok kötelesek értesíteni a Bizottságot azokról a (nem igazságügyi) hatóságokról, amelyek a „bíróság2 (a 650/2012 rendelet 79. cikke és a 2201/2003 rendelet 68. cikke) fogalmába tartoznak. Egy másik megközelítés teljes mértékben tiszteletben tartja a tagállami fogalommeghatározásokat (vagyis a bíróság az a hatóság, amelyet az egyes joghatóságok bíróságként kijelölnek). Ez a helyzet a Luganói Egyezmény 62. cikke esetében, amelyre a német és a svéd kormány kifejezetten hivatkozott.

39 — Lásd például: a 606/2013 rendelet 3. cikkének (4) bekezdését, amely meghatározása szerint a „kiállító hatóság[ok]” az „igazságügyi hatóság[ok]” és bizonyos, olyan intézkedéseket elfogadó hatóságok, amelyek „a működési helye szerinti tagállam joga alapján igazságügyi hatóság által felülvizsgálhatók, valamint hasonló jogerővel és joghatással bírnak, mint az igazságügyi hatóságok által ugyanilyen ügyben hozott határozatok”.

40 — A 861/2007 rendelet megint más megközelítést alkalmaz. Ez a rendelet nem határozza meg a „bíróság” alapfogalmát, hanem preambulumbekezdéseiben utal arra, hogy például a bíróság tagjai között helyet kell kapnia egy bírói képesítéssel rendelkező személynek, valamint biztosítania kell a tisztességes tárgyaláshoz való jogot és a kontradiktórius eljárás elvének érvényesülését (a (9) és (27) preambulumbekezdés).

41 — Amint arról a 3. cikke tanúskodik. Lásd még a 805/2004 rendeletet. A 4/2009 rendelet nem határozza meg a „bíróság” fogalmát, de kimondja, hogy a „bíróság” fogalmába beletartoznak a „közigazgatási hatóságok” – amelyeket a X. melléklet sorol fel (ebben a listában szerepel a svéd végrehajtói hivatal).

81. Az EUMSZ 267. cikkre vonatkozóan bőséges ítélkezési gyakorlat áll rendelkezésre. Ugyanakkor az EUMSZ 267. cikkre vonatkozó ítélkezési gyakorlat teljes körű átültetése problémásnak tűnik. Persze bizonyos mértékben lehetséges,[42] azonban mindvégig figyelembe kell venni, hogy az EUMSZ 267. cikk szerinti fogalmat más kontextusban és más célra alakították ki. Mindamellett az EUMSZ 267. cikk szerinti megközelítés mégis hasznos kiindulási pontként szolgál. Végül is megragadja azon intézmény alapvető jellemzőit, amely „bíróságnak” nevezhető.

– A javasolt kétrészes fogalommeghatározás

82. Hogyan kellene meghatározni az 1215/2012 rendelet kontextusában a „bíróság” fogalmát? A külföldi szervek által kiadott aktusok elismerésére és végrehajtására kötelezett nemzeti bíróságoknak mi alapján kellene meghatározniuk, hogy ezek a szervek „bíróságok”-e?

83. Az 1215/2012 rendelet konkrét alkalmazásában kétszintű megközelítést javasolnék a „bíróság” fogalmának meghatározására, amely a következőkből áll:

– egy alapértelmezett *intézményi* meghatározás (amely egyszerűen a tagállamok elismert igazságszolgáltatási szervezetének tiszteletben tartásán alapul),

– amelyet kivételes esetben egy uniós jogi *funkcionális* (az EUMSZ 267. cikkben szereplő, de szigorúan alkalmazott kritériumokon alapuló) fogalommeghatározással igazítanak ki.

84. Véleményem szerint az 1215/2012 rendelet konkrét alkalmazása szempontjából egy ilyen kétszintű megközelítés lenne a legmegfelelőbb, amelyről azt is mondhatjuk, hogy „intézményi fogalommeghatározás beépített biztonsági szeleppel”. Egyfelől lehetővé teszi, hogy a szokásos, mindennapi ügyek nagy többsége gyorsan haladjon. Másfelől a bonyolultabb ügyek a Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján megoldhatók lennének, habár azt némileg módosítva kellene alkalmazni.

85. A „bíróság” alapértelmezett fogalommeghatározásának egyszerűnek kell lennie és intézményi megközelítésen kell alapulnia: a bíróság valamely tagállam igazságszolgáltatási szerve. Olyan szerv, amely a tagállam igazságszolgáltatási szervezetének részét képezi és ekként elismerik.[43]

86. A „bíróság” fogalmának ezen intézményi megközelítése a Bíróság meglévő ítélkezési gyakorlatának támogatását is élvezi.[44] A Bíróság ítélkezési gyakorlatában azt, hogy az adott szerv „bíróság”, általában nem is vitatják. A bírósági gyakorlatból vett példával élve az angol High Court of Justice,[45] az Arrondissementsrechtsbank (holland körzeti bíróság),[46] vagy a francia általános hatáskörű bíróság (Tribunal de Grande Instance)[47] *természetesen* „bíróságnak” minősül.

87. Ezekben az ügyekben a vita inkább a követett eljárás típusát helyezi a középpontba, és azt, hogy az az alapján meghozott intézkedés „határozatnak” minősül-e a rendelet 2. cikkének a) pontja értelmében. Ez például az eljárás *ex parte* vagy ideiglenes jellege miatt válhat kétségessé. Más szavakkal: a „funkcionális” és „eljárási” elemzést leginkább az *aktus*, nem pedig az azt elfogadó *intézmény* értékelésére használják.

42 — Lásd: 2006. szeptember 19-i Wilson-ítélet (C-506/04, EU:C:2006:587, 47. és 48. pont), ahol az EUMSZ 267. cikk szerinti fogalmat a másodlagos jog értelmezésére használták.

43 — Habár a jelen ügyben ez nem kérdés, egy ilyen fogalommeghatározás főszabály szerint nem zárhatja ki hatálya alól a több tagállam közös bíróságait, mint például a Benelux Bíróságot (lásd a rendelet (11) preambulumbekezdését).

44 — 1994. június 2-i Solo Kleinmotoren ítélet (C-414/92, EU:C:1994:221, 17. pont), valamint 2004. október 14-i Mærsk Olie & Gas ítélet (C-39/02, EU:C:2004:615, 45. pont). Ezekben az ügyekben a Bíróság az „igazságügyi testület” kifejezést nyilvánvalóan a „bíróság” szinonimájaként használja.

45 — 2009. április 2-i Gambazzi-ítélet (C-394/07, EU:C:2009:219).

46 — 2004. október 14-i Mærsk Olie & Gas ítélet (C-39/02, EU:C:2004:615).

47 — 1980. május 21-i Denilauler-ítélet (C-125/79, EU:C:1980:130).

88. Ami talán a legfontosabb, a „bíróság” fogalmának alapértelmezett intézményi meghatározása nemcsak összhangban van a kifejezés köznapi értelmével, hanem ez tükrözi leginkább a rendelet célját. Ez a cél a kölcsönös elismerés és az igazságszolgáltatás gyorsasága és kiszámíthatósága. Ez a cél egyszerűséget igényel. Eléréséhez egy eseti alapú elemzés nyilvánvalóan nem megfelelő. E cél eléréséhez bizalomra is szükség van. Amennyiben a szerv nyilvánvalóan a tagállam igazságszolgáltatási intézményei közé tartozik (vagy nyilvánvalóan nem tartozik oda), a végrehajtó tagállam miért is vonná ezt kétségbe, leszámítva a nagyon kivételes eseteket? [48]

89. Ez az általános cél egy működési ponthoz kapcsolódik: amennyiben az 1215/2012 rendelet alkalmazásában a „bíróság” alapértelmezett fogalommeghatározása önálló uniós jogi fogalom lenne, a Bíróság elvárná-e a nemzeti bíróságoktól, hogy ellenőrizzék valamennyi fogalmi elem teljesülését minden egyes esetben, amikor a rendelet alapján elismerést kérnek? X tagállam valamennyi elsőfokú bíróságának, amelyet valamely határozat végrehajtására kérték, ellenőriznie kell-e, hogy Y tagállam elsőfokú bírósága, amely a határozatot hozta, független és pártatlan, jogszabály által állandó jelleggel létrehozott, kontradiktórius eljárást folytató igazságszolgáltatási szerv volt-e?

90. A racionális válasz nyilvánvalóan az, hogy nem. Így az alapértelmezett megközelítésnek intézményinek kell lennie: valamely tagállam rendes igazságszolgáltatási szervezetének részét képező bíróságról egyszerűen vélelmezni kell, hogy az 1215/2012 rendelet értelmében „bíróság”, anélkül hogy további egyéni ellenőrzésre lenne szükség. Ez megint csak a kölcsönös bizalom kifejeződése: az ellenkező kifejezett és egyértelmű bizonyításáig, amit te bíróságnak hívsz, azt én is annak hívom.

91. Az alapértelmezett intézményi fogalommeghatározásnak van egy másik gyakorlati következménye: lehetővé teszi a nemzeti bíróságon, különösen az elsőfokú bíróságon belüli *belső delegálást*. Az, hogy egy intézmény nevében kiadott intézkedést bírósági fogalmazó, jogi előadó vagy valamely más, a nemzeti jog alapján erre megfelelően felhatalmazott tisztviselő ír alá – jellemzően a gyorsított, közös megegyezéssel vagy kis értékű követelések ügyében zajló eljárások során –, nem kérdőjelezi meg az intézmény „bíróságként” való minősítését. Annak, hogy pontosan ki hozza meg a döntést vagy ki írja alá, annak eldöntése során lehet jelentősége, hogy az intézkedés „határozatnak” minősül-e, de ez más kérdés.

92. Ezzel szemben, ha valamely tagállam úgy dönt, hogy valamely igazságszolgáltatási feladatot *kifelé*, vagyis a bírósági rendszeren kívülre delegál, az a szerv, amelyre a feladatot delegálták, pusztán a delegálás folytán nem minősül „bíróságnak”.

93. E különbségtétel figyelmen kívül hagyása – véleményem szerint – ellentétes lenne a „bíróság” köznapi fogalmával és a rendelet 2. és 3. cikkének szerkezetével is. Továbbá meglehetősen nem kívánatos és gyakorlatiatlan következményekkel járna.

94. Ugyanakkor – habár az esetek túlnyomó többségében az alapértelmezett szabályok gyakorlati szempontból a legjobb megoldást nyújtják [49] – a kérdés itt nem ér véget. Mindig lehetnek váratlan és kivételes helyzetek. Ezenfelül a „bíróság” fogalma valamely tisztán nemzeti intézményi meghatározásának elfogadása végső soron teljesen a tagállamok és az igazságszolgáltatási szervezetükre vonatkozó döntéseik ellenőrzése alatt állna. Ez megfosztaná a fogalmat uniós eredetétől. [50] Ugyanakkor

48 — Ettől még az adott aktus természetesen nem válik „határozattá”.

49 — Ezt alátámasztja az, hogy a Brüsszeli Egyezmény 40 évvel ezelőtti hatálybalépése óta a „bíróság” konkrét jelentésével ez a Bíróság ebben az összefüggésben soha nem foglalkozott.

50 — Azt, hogy ez az 1215/2012 rendelet esetében valóban nem állt a jogalkotó szándékában, mutatja, hogy a rendeletre irányuló eredeti bizottsági javaslat akként határozta meg a „bíróság” fogalmát, hogy az „magában foglalja a tagállamok által kijelölt […] hatóságokat” (A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre vonatkozó javaslat, COM/2010/0748 végleges – COD 2010/0383, a 2. cikk c) pontja). Ez a fogalommeghatározás azonban nem került be a rendeletbe.

a „bíróság” fogalmának egy különálló, teljesen önálló uniós jogi megalkotása a célt szem előtt tartva nem lenne megfelelő. A fenti okokból ez is számos gyakorlati nehézséget vonna maga után. A fogalommeghatározásnak tehát mind nemzeti, mind uniós jogi vetülettel rendelkeznie kell, ami megfelel az itt javasolt megközelítés első és második szintjének.

95. Ami a megközelítés második szintjét illeti, (legalább) két helyzetet tudok elképzelni, amelyben az alapértelmezett intézményi fogalommeghatározás esetleg *kivételesen* kétségbe vonható és ezért árnyaltabb szempontok alapján kell vizsgálni, hogy valamely szerv bíróság-e.

96. Először is, ha a főszabály szerint a rendelet tárgyi hatálya alá tartozó polgári és kereskedelmi ügyekre vonatkozó határozatokat a tagállam igazságszolgáltatási rendszerén *belül* delegálják, de úgy, hogy az más tagállamokban komoly és nyilvánvaló alkotmányos aggályokat ébreszt. Ebben a kategóriában két forgatókönyv képzelhető el: valamely tagállam igazságszolgáltatási rendszerén belül olyan intézményeket és/vagy egyéneket próbál „rendes bíróságként” kijelölni, amelyek más tagállamok számára, formális minősítésük ellenére, mint ilyen szervek elfogadhatatlanok.[51] A másik lehetőség, megint csak rendkívül kivételes körülmények között, elképzelhető, hogy valamely tagállam rendes bíróságai olyan működési zavarokat tapasztalnak, amelyek az automatikus elismerés rendszerét problémássá teszik.[52] Mindkét felvázolt forgatókönyv esetén az adott szervek által egy önálló uniós jogi fogalommeghatározás alapján végzett értékelésnek egy szükséges kiigazító intézkedést kell biztosítania.

97. Másodszor, egy igazságszolgáltatási feladatnak tekinthető tevékenységet *kifelé*, egy olyan szervhez delegálnak, amely első ránézésre nem tartozik a tagállam bírósági rendszerébe. Azt várnánk, hogy ez a második forgatókönyv sokkal valószínűbben fordul elő, mint az első. Valóban, ebben az ügyben éppen ez történt. Megint csak lehetne támaszkodni a „bíróság” fogalmának árnyaltabb, tisztán uniós jogon alapuló meghatározására.

98. Mi lenne ez a fogalommeghatározás? A fent kifejtett okokból úgy vélem, hogy nem helyes olyan fogalommeghatározások egy az egyben történő átvétele, amelyeket más másodlagos jogi eszközök különböző kontextusában alakítottak ki.

99. Ugyanakkor – a fent említetteknek megfelelően (a jelen indítvány 80. pontja) –, az 1215/2012 rendelet szövegét tekintve ugyanazt a terminológiát használja, mint az EUMSZ 267. cikk.

100. Alapos normatív és pragmatikus okok szólnak amellett, hogy ne akarjuk feltalálni a spanyolviaszt, vagyis hogy az elejéről kezdjünk új fogalommeghatározásokat kialakítani. Normatív értelemben a jogszabályok közötti koherencia a kiszámíthatóság és a jogszerűség fontos eleme. A fenti 77. és 78. pontban meghatározottaknak megfelelően, ez olyan terület, amelyet a fogalommeghatározást tekintve a nagyfokú szétszabdaltság jellemez. Ennek eredményeképpen úgy tűnik, tanácsosabb az egyes eszközök fokozatos közelítésére törekedni, ahelyett, hogy újabb fogalommeghatározást húznánk elő a kalapból. Pragmatikus értelemben az EUMSZ 267. cikk tesztje már elég jól megragadja azon igazságszolgáltatási szervre vonatkozó elengedhetetlen jellemzőket, amelyet „bíróságnak” hívhatunk.

101. A fentiek alapján azt javaslom, hogy a jelenlegihez hasonló ügyekben, amikor valamely szerv alapértelmezett intézményi besorolását kétségbe vonták, ez a besorolás újraértékelhető a Bíróságnak az EUMSZ 267. cikkre vonatkozó ítélkezési gyakorlatában a „bíróság” meghatározására használt jellemzők alapján. Ez azt jelenti, hogy meg kell határozni, hogy a szóban forgó nemzeti szerv rendelkezik-e az

51 — Számos egyértelműen abszurd példát lehetne bemutatni illusztrációként e kategóriában. Azonban talán ennél is fontosabb hangsúlyozni ilyen esetekben egy önálló uniós fogalommeghatározás célját, amely elsősorban nem az Unió érdekét szolgálná, hanem mindenekelőtt a többi tagállamét.

52 — Tágabb analógia révén lásd: 2016. április 5-i Aranyosi és Căldăraru ítélet (C-404/15 és C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, 98. pont és az azt követő pontok).

említett fogalommeghatározásban hagyományosan felsorolt minden egyes jellemzővel, amelyek a következők: a szerv jogszabály alapján jött-e létre, állandó jelleggel működik-e, határozatai kötelező jellegűek-e, az eljárása kontradiktórius jellegű-e, jogszabályokat alkalmaz-e, valamint hogy független-e. [53]

102. Ugyanakkor – azért, mert nem találjuk fel újból a spanyolviaszt – ez nem jelenti azt, hogy nem módosíthatjuk vagy igazíthatjuk az esethez a használatát. A kiigazítás jelen esetben nem azt jelenti, hogy *milyen* kritériumokat kell alkalmazni, hanem hogy az 1215/2012 rendelettel összefüggésben azokat konkrétan *hogyan* kell alkalmazni.

103. Az itt javasolt kiigazítás figyelembe veszi egyfelől az előzetes döntéshozatali mechanizmus, másfelől a rendelet különböző céljait. Az első bírák közötti párbeszédet és az uniós jog egységességét segíti elő. A második a határozatok kölcsönös elismerésére és szabad mozgására szolgáló eszköz, amelynek céljai között a gyorsaság, az egyszerűség és a kiszámíthatóság szerepel, [54] amely azonban a megfelelő szintű bírói jogvédelembe vetett kölcsönös bizalmon alapul.

104. A célban megnyilvánuló különbségnek meg kell jelennie abban, hogy milyen eltérő megközelítéssel alkalmazzuk ugyanazokat a kritériumokat. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek elfogadhatóságával összefüggésben a gyakorlatról elmondható, hogy azt kétségtelenül egy némileg elnéző „ha nem egyértelmű, akkor elfogadható” megközelítés jellemzi. E rugalmasságot korábban – irodalmi felhanggal – úgy írták le, hogy az lehetővé teszi, hogy elfogadható legyen akár az az előzetes döntéshozatal iránti kérelem is, amelyet Sancho Panza magát Barataria szigete kormányzójának kiadva nyújtott be. [55]

105. Ugyanakkor a rendelet egészen más kontextusát és célját figyelembe véve véleményem szerint ugyanezeket a kritériumokat *megszorítóan* kell értelmezni. A kölcsönös bizalomhoz ugyanis egyértelműség, valamint az arról való bizonyosság szükséges, hogy határesetekben a szerv azon aktusai, amelyek végrehajtását valamely tagállamtól kérik, megfelelő garanciákat biztosítanak a függetlenséget, pártatlanságot, kontradiktórius eljárást, valamint a védelemhez való jog teljes körű tiszteletben tartását illetően. A fent (101. pont) felsorolt tényezők ezért nem tekinthetők opcionálisnak vagy többé-kevésbé fontos elemeknek a teljes értékelés szempontjából. Ehelyett azt javaslom, hogy egyenként ellenőrizni kell meglétüket.

106. Más szavakkal: az 1215/2012 rendelet konkrét kontextusában a nemzeti szerv jellegét érintő esetleges funkcionális értékelésre irányuló második szinten *szigorú* megközelítést kell alkalmazni: valamennyi kritériumnak teljesülnie kell, az ellensúlyozás vagy egy átfogó értékelés lehetősége nélkül. [56]

107. Dióhéjban, a fenti „Don Quijote-i” metaforával lezárva a kérdést: az EUMSZ 267. cikk szerinti bíróság fogalmát ki lehet annyira terjeszteni, hogy Sancho Panza, Barataria szigetének kormányzójaként benyújtott kérdése elfogadható legyen. Végtére is, általában pozitívan kell viszonyulni a kérdések olyan megválaszolásához, amellyel a jog egységét és egyértelműségét segítjük elő. Ugyanakkor Sancho Panza kormányzó által más szigetek lakóival szemben kibocsátott határozatainak végrehajtása már egy másik történet.

53 — Lásd például: 1997. szeptember 17-i Dorsch Consult ítélet (C-54/96, EU:C:1997:413, 23. pont), amelyet a közelmúltban a 2016. május 24-i MT Højgaard és Züblin ítélet (C-396/14, EU:C:2016:347, 23. pont) megerősített.

54 — 2012. november 15-i Gothaer Allgemeine Versicherung és társai ítélet (C-456/11, EU:C:2012:719, 26. pont).

55 — Lásd Riuz-Jarabo Colomer főtanácsnoknak a De Costre ügyre vonatkozó indítványát (C-17/00, EU:C:2001:366, 14. pont).

56 — Amellett, hogy a nemzeti bíróságok határesetekben természetesen jogosultak (és néha kötelesek) egyeztetni a Bírósággal EUMSZ 267. cikk alapján.

– Alkalmazás a jelen ügyben

108. A jelen ügyben, a Bírósághoz benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem és észrevételek alapján a horvát közjegyzők nem teljesítik a „bíróság” alapértelmezett intézményi fogalmának kritériumait.

109. Minősülhetnek-e ennek ellenére a javasolt megközelítés második lépcsője, vagyis a 267. cikk szerinti ellenőrző lista alapján „bíróságnak”?

110. Ahogy azt elsősorban a horvát kormány állította, jelen ügyben az említett tényezők némelyike kétség kívül teljesült. Végső soron a nemzeti bíróság feladata annak eldöntése, hogy így van-e.

111. Ugyanakkor véleményem szerint – ahogy azt a Bizottság észrevételeiben megjegyezte és a tárgyaláson kifejtette – az előzetes döntéshozatal iránti kérelemben leírtak alapján a horvát közjegyzők előtti eljárás erősen azt a benyomást keltik, hogy az eljárás nem kontradiktórius. Tulajdonképpen úgy tűnik, fogalmilag is ez a helyzet, mivel minden tényleges jogvitával kapcsolatos hatáskört a végrehajtásról szóló törvény 282. cikkének (3) bekezdése értelmében át kell tenni a bírósághoz.

112. A „bíróság” fogalmának az EUMSZ 267. cikk szerinti alkalmazása esetén az eljárás kontradiktórius jellege nem elengedhetetlen feltétel. Ugyanakkor a fentebb kifejtett indokok alapján úgy vélem, hogy a rendelet értelmében vett „bíróság” fogalmának meghatározásakor elengedhetetlen feltételnek kell tekinteni.

113. Még ha valamely eljárás (akár könnyedén) kontradiktóriussá is *válik* azzal, hogy az ügyet átteszik egy másik szervhez, ez véleményem szerint nem elegendő ahhoz, hogy az ügyet áttevő szervet a rendelet értelmében vett „bírósággá” minősítsük. Ennek oka egyszerű: az igazságszolgáltatási eljárás tényleges kontradiktórius része a bíróság előtt, nem pedig a közjegyző előtt zajlik.

iii) A második kérdésre vonatkozó következtetések

114. A fenti okok alapján azt javaslom, hogy a Bíróság a kérdést előterjesztő bíróság második kérdésére a következő választ adja: ahhoz, hogy valamely szerv az 1215/2012 rendelet értelmében vett „bíróságnak” minősüljön, valamely tagállam igazságszolgáltatási rendszerének részét képező igazságszolgáltatási szervnek kell lennie. Ugyanakkor kétség esetén egy ilyen szerv „bíróságnak” minősülhet akkor is, ha teljesíti a következő kritériumokat: i. jogszabály alapján jött létre, ii. állandó jelleggel működik, iii. határozatai kötelező jellegűek, iv. eljárása kontradiktórius jellegű, v. jogszabályokat alkalmaz, valamint vi. független.

V – Végkövetkeztetések

115. Azt javaslom a Bíróságnak, hogy az Općinski sud u Puli-Pola (pulai városi bíróság, Horvátország) által elé terjesztett kérdéseket a következőképpen válaszolja meg:

1. kérdés

A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2012. december 12-i 1215/2012/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazandó a jelen ügybelihez hasonló körülmények között, amikor a parkolóhely használatára irányuló szerződés egyfelől egy magánszemély, másfelől egy hatóság tulajdonában álló szerv között jön létre, amennyiben az utóbbi nem közhatalmi jogköröket gyakorol.

2. kérdés

Ahhoz, hogy valamely szerv az 1260/2001 rendelet értelmében vett „bíróságnak” minősüljön, valamely tagállam igazságszolgáltatási rendszerének részét képező igazságszolgáltatási szervnek kell lennie. Ugyanakkor kétség esetén egy ilyen szerv „bíróságnak” minősülhet akkor is, ha teljesíti a következő kritériumokat: i. jogszabály alapján jött létre, ii. állandó jelleggel működik, iii. határozatai kötelező jellegűek, iv. eljárása kontradiktórius jellegű, v. jogszabályokat alkalmaz, valamint vi. független.